

MINISTERSTWO RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

ADOPCJA

drogą do rodzicielstwa

Informator dla kandydatów
do przysposobienia dziecka

Warszawa 2017

Opracowanie:

Departament Polityki Rodzinnej

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

tel. 22 529-06-60

fax 22 529-06-61

www.mpips.gov.pl

W materiale wykorzystano rysunki wykonane przez dzieci.

Spis treści

Co to jest adopcja	5
Jakie są rodzaje przysposobienia	5
Kiedy dziecko potrzebuje nowej rodziny	8
Co się dzieje z dziećmi, kiedy oczekują na nową rodzinę	9
Czy wszystkie dzieci, które tego potrzebują, znajdują nową rodzinę	9
Jakie są warunki adopcji	10
Kto może adoptować dziecko	10
Czy osoba samotna może adoptować dziecko	11
Co należy zrobić, aby adoptować dziecko	11
Jak wygląda procedura kwalifikacji kandydatów do przysposobienia dziecka	12
Co należy wiedzieć o sądowej procedurze przysposobienia	17
Jakie są wzajemne prawa i obowiązki przysposabiającego i przysposobionego	19
Jakie są przywileje pracownicze rodziców adopcyjnych	20
Czy mogę adoptować dziecko z innego kraju	25
Załączniki	
1. Wykaz aktów prawnych	27
2. Wykaz ośrodków adopcyjnych	28

Statystyki wskazują, że co czwarte małżeństwo w Polsce nie może doczekać się dziecka na drodze naturalnej. Wielu z nich to trudne doświadczenie bezdzietności prowadzi do pytania o adopcję. Czy jest to forma spełnienia mojego rodzicielstwa?

Być może przed takim pytaniem stoisz dziś również i Ty. Oto, co warto wiedzieć znajdując się na początku tej drogi.

Co to jest adopcja

Adopcja od łac.: *adoptio* oznacza przybranie, usynowienie. Jest to, więc akt uznania dziecka innych rodziców, z którym nie ma więzi biologicznej, za własne potomstwo. Akt ten ma nie tylko wymiar psychologiczny, lecz także i prawny. Jego efektem jest powstanie określonej relacji prawnej łączącej dziecko i jego nowych rodziców, tożsamej z relacjami rodzinnymi, opartymi na więzach krwi i pochodzenia. Zarówno dziecko, jak i rodzice, mają względem siebie takie same prawa i obowiązki, jakie istnieją między potomstwem, a jego biologicznymi rodzicami.

Jakie są rodzaje przysposobienia

Na gruncie przepisów prawnych terminowi *adopcja* odpowiada *przysposobienie*. W Polsce wyróżnia się trzy formy przysposobienia, różniące się natężeniem powstałych więzi rodzinnych i wynikających z nich skutków prawnych. Są to przysposobienie: pełne, całkowite (pełne nierozwiązywalne) i niepełne.

1. Poprzez ***przysposobienie pełne*** (art. 121 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. kodeks rodzinny i opiekuńczy t.j Dz. U. z 2017, poz. 682, dalej: kodeks rodzinny i opiekuńczy) dziecko zostaje w pełni włączone do nowej rodziny. Nie tylko między nim i jego nowymi rodzicami powstają więzy analogiczne do takich, które istnieją w rodzinach biologicznych, ale również zostaje ono związane z krewnymi adoptujących je osób. W ten sposób dziecko uzyskuje prawa i obowiązki wynikające z pokrewieństwa w stosunku do krewnych nowych rodziców (m.in. prawo do dziedziczenia, alimentacji). Natomiast relacje prawne łączące dziecko z jego rodziną naturalną ulegają zerwaniu. Wygasają więc także jego prawa i obowiązki względem biologicznych krewnych, jak również tych krewnych wobec niego. Ta forma przysposobienia jest regułą w prawie polskim. Orzekana jest w sytuacji, gdy rodzice biologiczni dziecka zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej.

W wyjątkowych okolicznościach przysposobienie to może być rozwiązane, ale jedynie wtedy, gdy nie ucierpi na tym dobro dziecka (art. 125 § 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego). Orzekając

rozwiązanie stosunku przysposobienia, sąd może, stosownie do okoliczności, utrzymać w mocy wynikające z niego obowiązki alimentacyjne (art.125 § 1 kro)

2. Podstawy do zbudowania najtrwalszej więzi rodzinnej daje **przysposobienie całkowite, określane także, jako pełne nierozwiązywalne** (jako odmiana przysposobienia pełnego – art. 121 § 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego). Jego efektem jest powstanie takiej samej relacji prawnej pomiędzy dzieckiem a nowymi rodzicami i ich krewnymi, jak w przypadku adopcji pełnej. Jednakże takie przysposobienie nie może zostać rozwiązane (art. 125¹ § 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego). Powstaje ono w przypadku, gdy biologiczni rodzice wyrazili zgodę na adopcję swojego dziecka bez wskazania osób przysposabiających (wyrazili tzw. *zgodę blankietową*) albo, gdy rodzice ci nie żyją lub też są nieznani (np.: pozostawili dziecko w „oknie życia”, porzucili je) i sąd tak postanowi.
3. **Przysposobienie niepełne** (art. 124 § 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego) powoduje powstanie luźniejszych relacji rodzinnych. Powstające więzi prawne łączą jedynie dziecko i jego nowych rodziców. Ta forma przysposobienia nie powoduje integracji prawnej dziecka z krewnymi adoptującymi je małżonków. Jest ono nadal związane z biologicznymi krewnymi, np.: z siostrami, braćmi, babkami, dziadkami, ciociami, wujkami. W praktyce ta forma przysposobienia występuje rzadko. W okresie małoletności adoptowanego może ulec przekształceniu w przysposobienie pełne, może też zostać rozwiązane pod warunkiem, że nie ucierpi na tym dobro dziecka.

Kiedy dziecko potrzebuje nowej rodziny

Dziecko potrzebuje nowej rodziny, gdy jego rodzice biologiczni nie mogą, nie potrafią lub nie chcą opiekować się nim i wychowywać go.

Takie sytuacje skutkują tym, że:

1. Rodzice w sądzie opiekuńczym wyrażają zgodę na przysposobienie ich dziecka w przyszłości bez wskazania osoby przysposabiającego (art. 119¹ § 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego). Jest to tzw. *zgoda blankietowa*, która charakteryzuje się tym, że:
 - a) rodzice mogą ją złożyć najwcześniej po upływie 6 tygodni od urodzenia dziecka (art. 119² kodeksu rodzinnego i opiekuńczego). Czas ten jest im potrzebny na gruntowne przemyślenie i utwierdzenie się w takiej decyzji;
 - b) jej konsekwencją jest fakt, że po jej wyrażeniu rodzicom nie przysługuje władza rodzicielska i prawo do kontaktów z dzieckiem;
 - c) jej następstwem jest ustanowienie opiekuna prawnego dziecka, którego zgoda jest potrzebna do orzeczenia przysposobienia;
 - d) wszczęcie sprawy o przysposobienie dziecka czyni zgodę rodziców nieodwołalną i ostateczną;
 - e) skutkuje przysposobieniem całkowitym dziecka.

2. Rodzice przed sądem opiekuńczym składają zgodę na przysposobienie ich dziecka poprzez wskazanie konkretnej osoby na przysposabiającego. Jednakże decyzja ta może dotyczyć wyłącznie krewnych rodziców dziecka lub małżonka jednego z rodziców, od którego dziecko nie pochodzi (art. 119^{1a} § 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego). Jest to tzw. *adopcja ze wskazaniem*, która wymaga jednoczesnej zgody osoby przysposabiającej na *bycie wskazanym*. Ponadto, przed wszczęciem postępowania o przysposobienie, sąd opiekuńczy wyznacza termin (nie dłuższy niż 2 tygodnie), w którym osoba ta powinna złożyć wniosek o przysposobienie dziecka pod rygorem nieuwzględnienia tego wskazania (art. 585¹ § 2 kodeksu postępowania cywilnego, tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 155).
3. Sąd opiekuńczy ingeruje we władzę rodzicielską poprzez *pozbawienie rodziców tej władzy w stosunku do ich dziecka*. Dokonuje się to w sytuacji, gdy rodzice ci w sposób rażący zaniedbują swoje obowiązki względem niego, nadużywają władzy rodzicielskiej lub nie mogą wykonywać jej z powodu trwałej przeszkody (art. 111 § 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego). Pozbawienie władzy rodzicielskiej (uprawomocnione) skutkuje:
 - a) ustanowieniem opiekuna prawnego dziecka, którego zgoda jest potrzebna do orzeczenia przysposobienia;
 - b) orzeczeniem przysposobienia pełnego.
4. W sytuacji, gdy rodzice *dziecka zmarli lub są nieznani* (oddali dziecko do „okna życia”, porzucili je) sąd opiekuńczy może przyjąć, że jego przysposobienie dokonuje się za ich zgodą bez wskazania osoby przysposabiającej. Wówczas orzeka przysposobienie całkowite (art. 119¹ § 3 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego).

Co się dzieje z dziećmi,

kiedy oczekują na nową rodzinę

Dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej w czasie oczekiwania na nową rodzinę przebywają w *pieczy zastępczej rodzinnej* (różne formy rodzin zastępczych, rodzinne domy dziecka) *lub instytucjonalnej* (różne typy placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne). Tam też zwykle następuje moment spotkania dziecka i kandydatów na rodziców. Powstanie adopcyjnej rodziny jest szansą dla dziecka na miłość i bezpieczne przywiązanie, dla rodziców – na realizację siebie w nowej roli. W ten sposób pragnienie miłości z obu stron może zostać zaspokojone.

Zdarza się też, że sami sprawujący rodzinną pieczę zastępczą podejmują decyzję o adopcji dziecka, którym się opiekują. Ze względu na istniejące między nimi więzi mają oni wówczas pierwszeństwo w staraniu się o stworzenie dla niego trwałej, adopcyjnej rodziny.

Czy wszystkie dzieci, które tego potrzebują, znajdują nową rodzinę

Nie wszystkie dzieci oczekujące na rodzinę znajdują ją. Dzieje się tak szczególnie, gdy dzieci mają *duże problemy zdrowotne i rozwojowe, są starsze lub posiadają liczne rodzeństwo*. Po okresie poszukiwania rodziny w Polsce, szuka się jej również poza granicami kraju. Jednak taka możliwość jest również szansą na rodzinę tylko dla części czekających dzieci.

W wyjątkowych przypadkach dziecko jest kierowane do adopcji z przemieszczeniem poza granice kraju z pominięciem okresu poszukiwań w Polsce. Dzieje się tak, gdy między dzieckiem i przysposabiającym istnieje pokrewieństwo albo powinowactwo lub gdy wnioskujący adoptowali już brata lub siostrę tego dziecka (art. 114² § 2 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego).

Jakie są warunki adopcji

Przysposobić można *osobę małoletnią, tylko dla jej dobra* (art. 114 § 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego).

Dziecko, jako istota bezbronna, jest zależne od dorosłych, i to właśnie oni powinni je chronić. Dlatego też w procesie adopcji najważniejsze jest dziecko, a nie jego nowi rodzice. To do niego jest dobierana rodzina, a nie odwrotnie. Zasada dobra dziecka nie oznacza jednak, że w całym tym procesie kandydaci na rodziców są marginalizowani. Przygotowanie do powstania nowej rodziny przebiega zawsze z poszanowaniem ich podmiotowości.

Przesłanka małoletności jest spełniona, jeżeli dziecko jest małoletnie w dniu złożenia wniosku o przysposobienie. Samo postępowanie sądowe może natomiast zakończyć się wydaniem orzeczenia o przysposobieniu już po uzyskaniu przez dziecko pełnoletności.

Kto może adoptować dziecko

Według kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (art. 114¹ § 1 i 2) przysposobić mogą tylko osoby, które:

1. Mają *pełną zdolność do czynności prawnych*, ponieważ umożliwia ona po adopcji sprawowanie władzy rodzicielskiej. Zdolność tę posiada każda pełnoletnia i nieubezprawiona osoba (ani częściowo, ani całkowicie).
2. Posiadają *kwalfikacje osobiste*, które pozwolą w przyszłości na wywiązywanie się z obowiązków rodzicielskich – tj. odpowiednie kwalifikacje moralne, zdrowotne i stabilną sytuację materialną.
3. Uzyskały *opinię kwalifikacyjną ośrodka adopcyjnego oraz świadectwo ukończenia szkolenia* organizowanego przez ten ośrodek.

Ponadto, między przysposabiającym a przysposabianym musi zachodzić *odpowiednia różnica wieku*. W praktyce przyjmuje się, że najwłaściwszym jest, gdy różnica ta wynosi, co najmniej 18 lat i co najwyżej 40 lat. Jest to sytuacja podobna do relacji wieku w rodzinie naturalnej. Istnieje wówczas szansa, że dziecko będzie wychowywać się w rodzinie do swojej pełnoletności.

Czy osoba samotna może adoptować dziecko

Dla dzieci szuka się przede wszystkim pełnych rodzin, składających się z mamy i taty. Nie oznacza to jednak, że adopcja przez osobę samotną nie jest możliwa. Zwykle osoby samotne adoptują starsze dzieci, którym mogą służyć za autorytet i wsparcie. Przechodzą one standardową procedurę adopcyjną. Ważne jest, by podczas procedury kwalifikacyjnej wykazały one, że w procesie wychowywania dziecka mogą liczyć na wsparcie ze strony członków najbliższej rodziny.

Co należy zrobić, aby adoptować dziecko

Droga do przysposobienia wiedzie przez ośrodek adopcyjny. Zgodnie z art. 154 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U z 2017 r., poz. 697), *prowadzenie procedur przysposobienia oraz przygotowanie osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka stanowi wyłączną kompetencję ośrodka adopcyjnego*. Ośrodek adopcyjny odgrywa istotną rolę zarówno na etapie przygotowania do adopcji, jak i w jej trakcie. Ponadto, może on również pełnić ważne zadanie po zakończeniu całej procedury poprzez udzielanie rodzinie wsparcia.

Ważną rolę ośrodka adopcyjnego w prowadzeniu procedur przysposobienia podkreśla także art. 585 § 2¹ kodeksu postępowania cywilnego. Wskazuje on konieczność zawarcia przez kandydatów na rodziców adopcyjnych we wniosku o przysposobienie informacji o tym, w którym ośrodku adopcyjnym

objęci byli procesem przygotowania do nowej, rodzicielskiej roli. Zakłada to przejście przez nich całego postępowania adopcyjnego jeszcze przed złożeniem wniosku do sądu opiekuńczego. Obowiązek ten dotyczy nie tylko kandydatów, którzy poznają dziecko za pośrednictwem ośrodka adopcyjnego, ale także i osób, które przysposabiają dziecko swojego małżonka (przysposobienie wewnątrzrodzinne) albo, wobec którego sprawują rodzinną pieczę zastępczą.

Wszystkie swoje zadania ośrodek adopcyjny wykonuje bezpłatnie (art. 156 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej). Wykaz ośrodków adopcyjnych, które na terenie danego województwa prowadzą postępowania adopcyjne, publikuje w Biuletynie Informacji Publicznej tego województwa Marszałek. Można je znaleźć także w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Kandydaci mogą zwrócić się do dowolnego, wybranego przez siebie ośrodka adopcyjnego w kraju.

Jak wygląda procedura kwalifikacji kandydatów do przysposobienia dziecka

Procedura kwalifikacji kandydatów do przysposobienia dziecka może nieznacznie różnić się od siebie w poszczególnych ośrodkach adopcyjnych. Zasadniczo jednak procedura ta *rozpoczyna się od złożenia dokumentów oraz dokonania wstępnej oceny* dotyczącej kwalifikacji osobistych kandydatów oraz ich motywacji do adopcji. Ocena ta jest niezbędna do podjęcia szkolenia. Etap ten rozpoczyna rozmowa wstępna w ośrodku, w toku której pojawiają się m.in. pytania o:

- staż małżeński;
- zdrowie fizyczne i psychiczne, w tym brak uzależnień;
- niekaralność;
- warunki materialne i mieszkaniowe.

W późniejszym czasie następuje pogłębienie wstępnej oceny poprzez *spotkania indywidualne, diagnozę pedagogiczną i psychologiczną kandydatów oraz wywiad adopcyjny*. Treść tego wywiadu określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 sierpnia 2015 r. w sprawie wzoru kwestionariusza wywiadu adopcyjnego oraz wzoru karty dziecka, w tym metryki prowadzenia sprawy.

W następnej kolejności kandydaci zostają skierowani na *szkolenie*. Szkolenie jest dla kandydatów szansą na „oswojenie” lęków i obaw, które najczęściej towarzyszą planom adopcji. Dowiedzą się na nim m.in. tego czy możliwe jest pokochanie dziecka, które nie jest z nas zrodzone, jaka jest rola genów, a jaka

wychowania w rozwoju osoby, czy i jak wprowadzać dziecko w temat adopcji, co myśleć o jego rodzinie biologicznej, czy dziecko przysposobione, gdy dorośnie, będzie szukać rodziny biologicznej i do niej odejdzie.

Szkolenie jest także czasem na przyjrzenie się swojej motywacji i oczekiwaniom związanym z rodzicielstwem adopcyjnym, czyli na indywidualną weryfikację decyzji o podjęciu się tej roli. Stanowi także dobrą okazję do uzyskania rzetelnej wiedzy na ważne tematy, np.: co to jest choroba sieroca i jak minimalizować jej objawy, jak budować więzi z dzieckiem, które doświadczyło odrzucenia, jak pomagać dziecku, które ma problemy rozwojowe, emocjonalne czy zaburzenia zachowania. Umożliwi to zrozumienie zachowania dziecka osieroconego.

Ponadto szkolenie ma także pomóc w kształtowaniu kompetencji rodzicielskich w zakresie pielęgnacji dziecka, umiejętności rozpoznawania jego potrzeb na poszczególnych etapach życia, budowania jego poczucia wartości oraz rozwijania prawidłowych postaw wychowawczych. Stanowi ono także element przygotowania do sądowego postępowania w sprawie o przysposobienie.

Szkolenie dla kandydatów na rodziców adopcyjnych odbywa się według programu zatwierdzonego przez ministra właściwego do spraw rodziny. Zakres programowy szkolenia określony został rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka. Liczba godzin szkolenia nie może być mniejsza niż 35 godzin dydaktycznych. Wykaz programów szkoleniowych dla kandydatów do adopcji można znaleźć w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Z obowiązku posiadania świadectwa ukończenia tego szkolenia zwolnieni są jedynie kandydaci:

- spokrewnieni lub spowinowaceni z dzieckiem,
- którzy adoptowali wcześniej rodzeństwo dziecka,
- sprawujący nad dzieckiem rodzinną pieczę zastępczą, z wyjątkiem osób lub małżonków, którzy funkcję tę pełnią tymczasowo (na podstawie art. 109 § 2 pkt 5 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego) i nie spełniają warunków dotyczących rodzin zastępczych w zakresie niezbędnych szkoleń.

Należy dodać, że działalność szkoleniowa ośrodka adopcyjnego nie sprowadza się jedynie do działania na rzecz kandydatów na rodziców adopcyjnych. Ośrodek ma uprawnienia również do prowadzenia szkoleń dla kandydatów do sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej oraz do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego. Odbywają się one również według programu zatwierdzonego przez ministra właściwego do spraw rodziny. Zakres programowy takiego szkolenia określony został rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej. Szkolenia te nie mogą być łączone ze szkoleniami dla kandydatów na rodziców adopcyjnych.

Po ukończeniu szkolenia dla kandydatów na rodziców adopcyjnych ośrodek adopcyjny przygotowuje *ocenę końcową* zawierającą *opinię kwalifikacyjną*. Celem tej oceny jest dokładne określenie potencjału kandydatów na rodziców oraz upewnienie się, że stworzą oni dla dziecka bezpieczną,

akceptującą, kochającą i mądrą rodzinę. Oceny końcowej dokonuje się na podstawie informacji uzyskanych na wcześniejszych etapach procedury, dotyczących motywacji, oczekiwań, stosunku do jawności adopcji, planowanej opieki nad dzieckiem oraz dzieciństwa, historii i cech indywidualnych kandydatów, rozwoju relacji i jakości więzi małżeńskiej. Brana jest również pod uwagę sytuacja materialna i mieszkaniowa kandydatów, niekaralność oraz stan zdrowia fizycznego i psychicznego (w tym brak uzależnień).

Po uzyskaniu pozytywnej opinii kwalifikacyjnej rozpoczyna się *okres oczekiwania na dziecko*. Rodziców dobiera się do dziecka w taki sposób, by potrafili oni właściwie zaspokoić potrzeby dziecka. Ośrodek adopcyjny przedstawia kandydatom informacje o sytuacji prawnej, rodzinnej, zdrowotnej i rozwoju psychoruchowym określonego dziecka. Dokonuje się to bez udziału samego dziecka. Dopiero po akceptacji tej propozycji następuje pierwszy kontakt z nim. Odbywa się on zwykle na terenie placówki, w której przebywa dziecko lub u osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, a czasami w ośrodku adopcyjnym. Potem następują kolejne spotkania. Należy pamiętać, że na stworzenie więzi z dzieckiem potrzeba czasu i cierpliwości.

Po podjęciu decyzji o przysposobieniu poznanego dziecka kandydaci uzyskują od pracowników ośrodka adopcyjnego pomoc w przygotowaniu wniosku do sądu opiekuńczego o przysposobienie. Sąd ten przed orzeczeniem przysposobienia może określić sposób i okres osobistej styczności przysposabiającego z przysposabianym (poza wyjątkiem uregulowanym w art. 120¹ § 3 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, gdzie jest ona obligatoryjna). Wydanie takiej zgody (*postanowienie o styczności*) zazwyczaj umożliwia kandydatom zabranie dziecka do domu. Tym samym stworzone są najlepsze warunki dla dziecka i nowych rodziców do głębszego poznawania się i budowania wzajemnej więzi.

Jeśli nastąpi przejście bezpośredniej opieki nad dzieckiem (tzw. *okres styczności*), pracownicy ośrodka adopcyjnego wspierają rodziców w nowej dla nich roli podczas odwiedzin (art. 120¹ § 4 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego). Obserwują oni także rodzące się więzi emocjonalne pomiędzy dzieckiem i rodzicami oraz sporządzają dla potrzeb sądu opiekuńczego opinię (art. 586 § 4 kodeksu postępowania cywilnego), a także na jego wezwanie, uczestniczą w rozprawie. Opinia ośrodka adopcyjnego zawiera w szczególności (art. 586 § 5 kodeksu postępowania cywilnego):

- dane adoptowanego dziecka - imię i nazwisko, jego miejsce zamieszkania lub pobytu;
- opinię kwalifikacyjną wskazującą kompetencje kandydatów na rodziców adopcyjnych;
- ustalenie (opis) wzajemnych relacji między dzieckiem a kandydatami na jego rodziców adopcyjnych;
- ustalenie relacji między rodzicami biologicznymi dziecka a kandydatami na jego adopcyjnych rodziców;
- inne istotne informacje o dziecku i kandydatach na jego adopcyjnych rodziców.

Ośrodek adopcyjny wspiera także rodziny, które już przysposobiły dziecko. Udziela on pomocy zawsze wtedy, gdy z inicjatywą wychodzi sama rodzina. Może ona oczekiwać:

- a) pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i opiekuńczych;

- b) poradnictwa i terapii, w tym terapii rodzinnej;
- c) pomocy pedagogicznej i psychologicznej;
- d) pomocy prawnej w zakresie prawa rodzinnego.

Wspieranie rodziców przez ośrodek adopcyjny może być realizowane w bardzo różnych formach. Służą temu spotkania indywidualne (ukierunkowane na rozwiązanie konkretnej trudności), warsztaty doskonalące kompetencje wychowawcze rodziców, spotkania grupowe (cykliczne) zarówno środowiska rodzin adopcyjnych, jak i grup wsparcia.

Spotkania grupowe stwarzają rodzicom adopcyjnym okazję, nie tylko do kontaktu z pracownikami ośrodka adopcyjnego, ale również do wymiany doświadczeń między sobą. Pozwalają tym samym na poszerzanie wiedzy i doskonalenie kompetencji oraz na uzyskanie pomocy w rozwiązywaniu trudności. Cenne jest także dla rodziców uzyskanie poczucia zrozumienia przez osoby posiadające podobny krąg doświadczeń. Wśród grup wsparcia mogą być również i takie, które są ukierunkowane na pomoc w szczególnych sytuacjach, np.: adresowane do rodziców FAS-cynujących dzieci.

Ośrodek adopcyjny swoje działania kieruje również do dorosłych – adoptowanych w przeszłości dzieci. Świadczy im pomoc w dotarciu do wiedzy o swoim pochodzeniu i w budowaniu własnej tożsamości.

Co należy wiedzieć

o sądowej procedurze przysposobienia

Przysposobienie dokonuje się na mocy *orzeczenia sądu opiekuńczego* – wydziału rodzinnego i nieletnich sądu rejonowego – na wniosek osoby lub osób (małżonków) przysposabiających (art. 117 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, art. 585 § 1 kodeksu postępowania cywilnego). Wniosek ten powinien być złożony *w sądzie opiekuńczym właściwym dla miejsca zamieszkania wnioskodawców lub dziecka* (art. 585 § 2 kodeksu postępowania cywilnego). Zgodnie z art. 95 ust. 1 pkt. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 300) wniosek ten jest *wolny od opłat sądowych*. Wniosek o przysposobienie zazwyczaj zawiera następujące elementy:

- wniosek o adopcję konkretnego dziecka wraz ze stosownymi dokumentami z ośrodka adopcyjnego;
- prośbę o sporządzenie nowego aktu urodzenia dziecka – zmianę tę regulują art. 71 i 72 ustawy prawo o aktach stanu cywilnego (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 2064);
- wskazanie, czy planowana jest zmiana imienia dziecka, czy też nie – uprawnienie to wynika z art. 122 § 3 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego;
- wniosek o ustalenie osobistej styczności z dzieckiem na czas trwania postępowania o przysposobienie, co reguluje art. 120¹ § 1 i 2 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego;

- wskazanie (obowiązkowo) ośrodka adopcyjnego, w którym kandydaci uczestniczyli w procedurze kwalifikacji do przysposobienia, co wynika z art. 585 § 2¹ kodeksu postępowania cywilnego.

Sąd opiekuńczy orzeka o przysposobieniu po przeprowadzeniu *rozprawy*, w której uczestniczą wnioskodawcy oraz osoby, których zgoda na przysposobienie jest potrzebna (art. 586 § 1 i 2 kodeksu postępowania cywilnego). Podczas rozprawy kandydaci na rodziców mogą spodziewać się pytań podobnych do tych, które padały podczas procesu przygotowania w ośrodku adopcyjnym.

Do orzeczenia przysposobienia potrzebna jest zgoda:

- rodziców biologicznych dziecka, chyba że zostali oni pozbawieni władzy rodzicielskiej lub są nieznani albo porozumienie się z nimi napotyka trudne do przewyciężenia przeszkody, czyli jest praktycznie niemożliwe (art. 119 § 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego);
- dziecka, które ukończyło 13 rok życia (art. 118 § 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego);
- opiekuna prawnego dziecka, który jest ustanawiany w sytuacji, gdy rodzice biologiczni zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej, nie żyją lub są nieznani (art. 120 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego) lub gdy złożyli oni zgodę blankietową.

Należy jednak zaznaczyć, iż w sytuacjach wyjątkowych, we wszystkich tych przypadkach, sąd może orzec przysposobienie bez ich zgody.

Nie wzywa się na rozprawę rodziców, którzy wyrazili zgodę na przysposobienie ich dziecka w przeszłości bez wskazania osób przysposabiających (art. 586 § 3 kodeksu postępowania cywilnego).

Przed wydaniem orzeczenia o przysposobieniu sąd może także zlecić kuratorowi sądowemu przeprowadzenie wywiadu, z którego uzyska dodatkowe informacje lub zasięgnąć opinii innej, niż ośrodek adopcyjny, specjalistycznej placówki.

W postępowaniu o przysposobienie sąd opiekuńczy bierze pod uwagę:

- *opinię kwalifikacyjną* ośrodka adopcyjnego oraz *świadczenie ukończenia szkolenia* organizowanego przez ten ośrodek (art. 585 § 2² kodeksu postępowania cywilnego);
- *opinię* ośrodka adopcyjnego wskazaną w art. 586 § 4 i 5 kodeksu postępowania cywilnego;
- dane z *wywiadu środowiskowego* przeprowadzonego przez *kuratora*;
- *opinię specjalistycznej placówki*, o ile uznał, że istnieje potrzeba uzasadniona dobrem dziecka, by o nią wystąpić (art. 586 § 4 kodeksu postępowania cywilnego).

Postanowienie orzekające przysposobienie staje się skuteczne *po uprawomocnieniu się*.

Po uprawomocnieniu się orzeczenia o przysposobieniu zadaniem rodziców jest:

1. Odebranie z sądu opiekuńczego postanowienia o przysposobieniu.
2. Udanie się do dowolnego Urzędu Stanu Cywilnego na terenie całego kraju po nowy akt urodzenia dziecka (co umożliwi wprowadzenie Systemu Rejestrów Państwowych i obsługującej go aplikacji Źródło) oraz numeru ewidencji PESEL (pierwotny numer ulega zmianie).
3. Zameldowanie dziecka w Wydziale Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta lub Gminy właściwego ze względu na miejsce swojego stałego zameldowania.

4. Zgłoszenie dziecka do ubezpieczenia zdrowotnego u płatnika składek, np. pracodawcy, który jest zobowiązany dane te przekazać do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Jakie są wzajemne prawa i obowiązki przysposabiającego i przysposobionego

Rodzice adopcyjni i ich dziecko mogą korzystać w pełni z praw przysługujących każdej polskiej rodzinie. Oznacza to, że są oni wzajemnie zobowiązani do szacunku i wspierania się (art. 87 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego). Władza rodzicielska, jaką zyskują rodzice, obejmuje ich obowiązek i prawo do wykonywania pieczy nad osobą i majątkiem dziecka oraz do wychowywania go w poszanowaniu jego godności i praw (art. 95 § 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego). Ponadto, rodzice zobowiązani są do troszczenia się o wszechstronny rozwój dziecka i przygotowania go do podjęcia w przyszłości dojrzałych ról społecznych. Reprezentują oni również dziecko na zewnątrz. Dziecko zaś pozostaje pod władzą rodzicielską rodziców do uzyskania pełnoletności (art. 92 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego).

Jakie są przywileje pracownicze rodziców adopcyjnych

1. Urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego.

Pracownikowi, który przyjął dziecko na wychowanie i równocześnie wystąpił do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie jego przysposobienia przysługuje prawo do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego. Jego wymiar jest uzależniony od liczby dzieci przyjętych jednocześnie na wychowanie i wynosi:

- 20 tygodni w przypadku przyjęcia jednego dziecka,
- 31 tygodni w przypadku jednoczesnego przyjęcia dwojga dzieci,
- 33 tygodnie w przypadku jednoczesnego przyjęcia trojga dzieci,
- 35 tygodni w przypadku jednoczesnego przyjęcia czworga dzieci,
- 37 tygodni w przypadku jednoczesnego przyjęcia pięciorga i więcej dzieci.

Prawo do tego urlopu przysługuje nie dłużej jednak niż do ukończenia przez dziecko 7 roku życia, zaś w przypadku dziecka, w stosunku do którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia przez nie 10 roku życia.

W sytuacji, gdy pracownik przyjął dziecko na wychowanie w wieku do 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do 10 roku życia, pracownik ma prawo do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego w wymiarze do 9 tygodni.

Z urlopu tego może korzystać pracownik – zarówno adopcyjny ojciec, jak i adopcyjna matka.

Urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego udzielany jest na pisemny wniosek pracownika. Pracodawca jest obowiązany uwzględnić wniosek pracownika.

Do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego mają odpowiednio zastosowanie następujące regulacje dotyczące urlopu macierzyńskiego z uwzględnieniem tego, że z urlopu na warunkach macierzyńskiego może korzystać zarówno adopcyjny ojciec, jak i adopcyjna matka, tj.:

- prawo pracownika do zasiłku macierzyńskiego w wysokości 100% podstawy wymiaru zasiłku – urlop ten jest płatny;
- szczególna ochrona trwałości stosunku pracy pracownicy w okresie urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, przewidująca zakaz wypowiedzania i rozwiązania stosunku pracy w jego trakcie;
- prawo pracownicy do rezygnacji z części urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego po wykorzystaniu, co najmniej 14 tygodni tego urlopu i prawo pracownika – ojca wychowującego dziecko do wykorzystania części urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego niewykorzystanego przez pracownicę;
- w przypadku rezygnacji przez ubezpieczoną - matkę dziecka z pobierania zasiłku macierzyńskiego przez okres co najmniej 14 tygodni po porodzie, pracownikowi - ojcu wychowującemu dziecko przysługuje prawo do części urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego przypadającej po dniu rezygnacji przez ubezpieczoną - matkę dziecka z pobierania zasiłku macierzyńskiego;
- w razie dziecka wymagającego opieki szpitalnej pracownica, która wykorzystała 8 tygodni urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, pozostałą część tego urlopu może wykorzystać w terminie późniejszym, po wyjściu dziecka ze szpitala;
- możliwość wykorzystania urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego przez ojca dziecka lub dzieci, gdy pracownica po wykorzystaniu 8 tygodni urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego wymaga ze względu na stan zdrowia opieki szpitalnej i nie może sprawować osobistej opieki nad dzieckiem;
- prawo pracownika – ojca dziecka do wykorzystania części urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego niewykorzystanej przez pracownicę, która zmarła;
- pracownikowi za okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego przysługuje urlop wypoczynkowy w pełnym wymiarze, pracodawca ma obowiązek udzielenia, na wniosek pracownicy, urlopu wypoczynkowego bezpośrednio po zakończeniu urlopu macierzyńskiego.

2. Urlop rodzicielski

Pracownik, który przyjął dziecko na wychowanie i równocześnie wystąpił do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie jego przysposobienia, po wykorzystaniu urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego albo zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego ma prawo do skorzystania z urlopu rodzicielskiego w wymiarze do:

- 32 tygodni w przypadku przyjęcia jednego dziecka;
- 34 tygodni w przypadku jednoczesnego przyjęcia dwojga i więcej dzieci;
- 9 tygodni w przypadku przyjęcia dziecka w wieku do 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, nie dłużej niż do ukończenia przez nie 10 roku życia.

Urlop rodzicielski udzielany rodzicom adopcyjnym podlega takim samym regulacjom Kodeksu pracy, jak urlop przysługujący rodzicom biologicznym:

- a) udzielany jest na pisemny wniosek pracownika, składany w terminie nie krótszym niż 21 dni przed rozpoczęciem korzystania z tego urlopu, a pracodawca jest obowiązany uwzględnić ten wniosek. Osoba zatrudniona może zrezygnować z korzystania z urlopu rodzicielskiego w każdym czasie i powrócić do pracy, ale za zgodą pracodawcy;
- b) udzielany jest bezpośrednio po wykorzystaniu urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, jednorazowo albo w częściach (nie więcej niż w 4 przypadających jedna po drugiej), nie później jednak niż do zakończenia roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 6 rok życia;
- c) mogą z niego skorzystać oboje rodzice, i jeśli korzystają z niego jednocześnie łączny jego wymiar nie może przekroczyć wskazanych tygodni;
- d) jest płatny, a miesięczny zasiłek wynosi 100% podstawy wymiaru zasiłku za okres do:
 - 6 tygodni urlopu rodzicielskiego w przypadku przyjęcia jednego dziecka;
 - 8 tygodni urlopu rodzicielskiego w przypadku jednoczesnego przyjęcia dwojga i więcej dzieci;
 - 3 tygodni urlopu rodzicielskiego w przypadku przyjęcia dziecka w wieku do 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, nie dłużej niż do ukończenia przez nie 10 roku życia.

Za pozostałą część urlopu rodzicielskiego przypadającą po wskazanych okresach zasiłek wynosi 60% podstawy wymiaru zasiłku.

Jeśli pracownik, nie później niż 21 dni po przyjęciu dziecka na wychowanie i wystąpieniu do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie jego przysposobienia, złoży pisemny wniosek o udzielenie mu urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze bezpośrednio po urlopie na warunkach urlopu macierzyńskiego, przysługuje mu zasiłek w wysokości 80% podstawy wymiaru zasiłku, za cały ten czas.

- e) można go łączyć z wykonywaniem pracy na maksymalnie ½ etatu, u pracodawcy udzielającego tego urlopu. Wówczas urlopu rodzicielskiego udziela się na pozostałą część wymiaru czasu pracy. Przy czym podjęcie pracy przez pracownika następuje na jego pisemny wniosek składany w terminie nie krótszym niż 21 dni przed jej rozpoczęciem. Pracodawca jest obowiązany uwzględnić ten wniosek, chyba że nie jest to możliwe ze względu na organizację czasu pracy lub rodzaj pracy wykonywanej przez zatrudnioną osobę. O przyczynie odmowy uwzględnienia wniosku, pracodawca powinien poinformować pracownika na piśmie.

W przypadku łączenia przez pracownika korzystania z urlopu rodzicielskiego z wykonywaniem pracy, wymiar tego urlopu ulega wydłużeniu proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy wykonywanej przez pracownika w trakcie korzystania z tego urlopu (lub jego części), nie dłużej jednak niż do:

- 64 tygodni w przypadku przyjęcia jednego dziecka;
- 68 tygodni w przypadku jednoczesnego przyjęcia dwojga i więcej dzieci.

Po zakończeniu urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego lub urlopu rodzicielskiego pracodawca ma obowiązek dopuścić pracownika do pracy na dotychczasowym stanowisku, a jeżeli nie jest to możliwe, na stanowisku równorzędnym z zajmowanym przed rozpoczęciem urlopu lub na innym stanowisku odpowiadającym jego kwalifikacjom zawodowym, za wynagrodzeniem za pracę, jakie otrzymałby, gdyby nie korzystał z urlopu.

3. Urlop ojcowski

Pracownikom – ojcom adopcyjnym przysługuje również prawo do urlopu ojcowskiego w wymiarze do 2 tygodni w okresie 24 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia o przysposobieniu danego dziecka, ale nie dłużej niż do ukończenia przez nie 7 roku życia. Natomiast w sytuacji odroczenia wobec dziecka obowiązku szkolnego, okres ten podlega wydłużeniu do ukończenia przez nie 10 roku życia.

Przepisy Kodeksu pracy wskazują, że urlop ojcowski:

- udzielany jest na pisemny wniosek pracownika–ojca wychowującego dziecko, składany w terminie nie krótszym niż 7 dni przed rozpoczęciem korzystania z urlopu, a pracodawca jest obowiązany uwzględnić wniosek pracownika;
- może być wykorzystany jednorazowo, albo nie więcej niż w 2 częściach, z których żadna nie może być krótsza niż tydzień;
- może zostać wykorzystany w czasie, gdy matka przebywa na urlopie na warunkach urlopu macierzyńskiego czy urlopie rodzicielskim;
- jest płatny, za jego okres przysługuje pracownikowi–ojcu zasiłek w wysokości 100% podstawy wymiaru zasiłku.

Pracodawca po zakończeniu urlopu ojcowskiego dopuszcza pracownika do pracy na dotychczasowym stanowisku, a jeżeli nie jest to możliwe, na stanowisku równorzędnym z zajmowanym

przed rozpoczęciem urlopu lub na innym stanowisku odpowiadającym jego kwalifikacjom zawodowym, za wynagrodzeniem za pracę, jakie otrzymałby gdyby nie korzystał z urlopu.

4. Inne uprawnienia pracownicze rodziców adopcyjnych

Przez przysposobienie powstaje między przysposabiającym a przysposobionym taki stosunek, jak między rodzicami a dziećmi. Oznacza to, że rodzice adopcyjni mogą korzystać z uprawnień przewidzianych dla rodziców w przepisach Kodeksu pracy, takich jak:

- prawo do urlopu wychowawczego w wymiarze do 36 miesięcy, udzielanego na pisemny wniosek pracownika składany w terminie nie krótszym niż 21 dni przed rozpoczęciem korzystania z urlopu, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez dziecko 6 roku życia, lub do ukończenia przez nie 18 roku życia, jeżeli z powodu stanu zdrowia, potwierdzonego orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, wymaga ono osobistej opieki pracownika;
- prawo do zwolnienia od pracy w wymiarze 2 dni (lub 16 godzin) w każdym roku kalendarzowym z zachowaniem prawa do wynagrodzenia, jeżeli wychowuje, co najmniej jedno dziecko w wieku do 14 lat;
- zakazu, bez zgody pracownika, zatrudniania go w godzinach nadliczbowych, w porze nocnej, w systemie przerywanego czasu pracy oraz delegowania poza stałe miejsce pracy, jeżeli opiekuje się dzieckiem do ukończenia przez nie 4 roku życia.

5. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się żywego dziecka (tzw. becikowe)

Rodzicom adopcyjnym przysługuje, na ich wniosek, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się żywego dziecka (tzw. becikowe) w wysokości 1000 zł na jedno dziecko. Przysługuje ona jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1 922,00 złotych netto.

Rodzic adopcyjny wniosek o wypłatę jednorazowej zapomogi powinien złożyć w terminie 12 miesięcy od dnia przysposobienia nie później jednak niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Nie musi on przedstawiać prawomocnego wyroku sądu opiekuńczego stwierdzającego przysposobienie dziecka. Wystarczające jest w tym przypadku zaświadczenie tego sądu lub ośrodka adopcyjnego o prowadzonym postępowaniu sądowym w sprawie o przysposobienie dziecka, które potwierdzi adopcję dziecka

Należy zauważyć, że dane osobowe biologicznych rodziców dziecka adoptowanego, ani informacja, czy rodzice biologiczni dziecka pobrali jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka, nie mają żadnego wpływu na prawo rodziców adopcyjnych do ww. zapomogi i gminny organ właściwy przyznający to świadczenia nie ma prawa takich danych wymagać.

Czy mogę adoptować dziecko z innego kraju

Polska jest stroną Konwencji o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego sporządzonej w Hadze dnia 29 maja 1993 r. (Dz. U. z 2000 r., Nr 39, poz. 448). Wykaz wszystkich państw stron Konwencji znajduje się na stronie internetowej Konferencji Prawa Międzynarodowego Prywatnego w Hadze.

Oznacza to zatem, że rodziny mające miejsce zamieszkania w Polsce, pragnące adoptować dziecko z innego kraju, będącego stroną Konwencji haskiej, powinny zwrócić się do ośrodka adopcyjnego, który przygotowuje rodzinę do procesu adopcyjnego oraz zgromadzi niezbędne dokumenty. Dossier potencjalnych rodziców adopcyjnych jest następnie przesyłane do ośrodka adopcyjnego upoważnionego do pośredniczenia w adopcjach zagranicznych, w celu dokonania odpowiedniej kwalifikacji. Zgodnie z obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 stycznia 2017 r., upoważnionymi do współpracy z organami centralnymi innych państw lub z licencjonowanymi przez rządy innych państw organizacjami lub ośrodkami adopcyjnymi, są:

1. Diecezjalny Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy Centrum Służby Rodzinie i Życiu
41 – 200 Sosnowiec, ul. Skautów 1;
2. Katolicki Ośrodek Adopcyjny
03-461 Warszawa, ul. Ratuszowa 5.

Następnie dokumentacja wnioskodawców zostaje przesłana do polskiego organu centralnego ds. adopcji zagranicznych, którego funkcję wykonuje Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Wymagane są następujące dokumenty, przetłumaczone na język urzędowy państwa pochodzenia dziecka przez tłumacza przysięgłego:

1. wniosek do organu centralnego państwa pochodzenia dziecka o adopcję dziecka/dzieci wraz z prośbą o wpisanie wnioskodawców na tzw. listę rodzin oczekujących;
2. odpisy aktów urodzenia przyszłych rodziców;
3. odpis aktu małżeństwa;
4. zaświadczenie o niekaralności;
5. zaświadczenie o zatrudnieniu i/lub dochodach;
6. poświadczenie obywatelstwa (np. poświadczone kopie paszportów);
7. dokumentacja medyczna – poświadczenie braku przeciwwskazań medycznych;

8. wywiad środowiskowy przeprowadzony przez uprawnioną instytucję;
9. zgoda polskiego organu centralnego na dalsze postępowanie wystawiona imiennie na wnioskodawcę/wnioskodawców.

Należy jednocześnie zaznaczyć, iż w przypadku różnych państw wymogi, o których mowa powyżej, mogą się od siebie różnić.

Rodziny mające miejsce zamieszkania w Polsce, pragnące adoptować dziecko z innego kraju, nie będącego stroną Konwencji haskiej powinny w szczególności dowiedzieć się jakie wymogi powinno spełniać postanowienie o przysposobieniu, aby mogło ono zostać uznane przez stronę Polską (ewentualnie czy jest ono uznawane automatycznie) i aby dziecko miało prawo wjazdu i stałego pobytu na terenie Polski.